

Голас Радзімы

№ 25 (1647),
26 чэрвеня 1980 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Выдаецца з 1955 г.
Цана 4 кап.

Смачны абед прыгатавалі дзецям повары піянерскага лагера «Беларусь». А дзяжурны на кухні Алесь БЯДРЫЦКІ хутка дапаможа разнесці талеркі па сталах... [Фотарэпартаж пра піянерлагер змешчаны на 8 стар.]

**БЕЛАРУСЬ: ПРАЦЭС
САМАВЫЗНАЧЭННЯ НАЦЫІ**

[«Толькі ў саюзе з Расіяй»]

стар. 3—4

**ТВОРЧАСЦЬ А. ТВАРДОУСКАГА—
ПАЭТЫЧНАЯ ГІСТОРЫЯ САВЕЦКАЙ
КРАІНЫ**

[«Глыбока рускі талент»]

стар. 6

**ТРЫУМФ САМАДЗЕЙНЫХ
АРТЫСТАУ З ГРОДНА**

[«Раніца» у Францыі]

стар. 7

ЭКСПЕРИМЕНТ СОЛНЦЕ-БИОСФЕРА

«ГЛОБЭКС-80»

В 1980 году советские ученые (медики, биологи, микробиологи и биохимики) проводят глобальный эксперимент, получивший условное название «Глобэкс-80». В различных точках на территории СССР и за его пределами — на экспедиционных кораблях, дрейфующих полярных станциях, в Антарктиде — будут одновременно производиться систематические исследования, цель которых — установить степень влияния процессов, происходящих на Солнце, на жизнедеятельность земных организмов.

Люди давно замечали, что жизнь на Земле подвергается воздействию космических сил. Серьезно занимались этим и специалисты. Русский ученый Алексей Чижевский, например, собрал гигантский статистический материал, показал, что активность Солнца, проявляющаяся в периодическом возникновении на его поверхности относительно холодных и потому темных участков, так называемых пятен, существенным образом сказывается на урожайности сельскохозяйственных культур и частоте различных заболеваний.

Теперь уже точно установлено, что солнечная активность действительно управляет многими физическими процессами, происходящими на Земле, например, возмущениями магнитного поля и даже погодой. Однако пока факты, которыми располагают ученые, еще не позволяют сделать окончательный вывод о том, что Солнце влияет и на процессы жизнедеятельности. Эти факты носят разрозненный, отрывочный характер и в одних случаях согласуются друг с другом, а в других оказываются противоречивыми.

Скажем, советские ученые обнаружили явную связь между изменениями активности Солнца и смертностью людей от инфаркта миокарда, однако их американские коллеги такой связи не обнаружили. Что это — свидетельство ошибочности солнечно-земной гипотезы или же результат действия каких-то неучтенных факторов? Ведь исследования, давшие разный результат, прово-

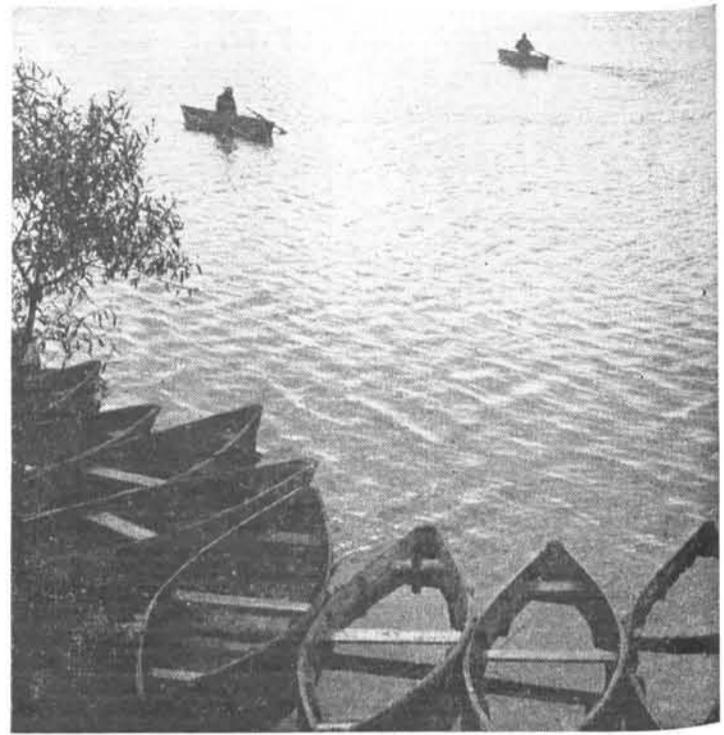
дились в разное время, в разных местах земного шара и по разной методике.

Вместе с тем имеются определенные свидетельства того, что даже при строжайшем соблюдении постоянства условий внешней среды некоторые биологические объекты действительно подвергаются действию космических факторов солнечного происхождения. Например, ученые Сибирского отделения Академии медицинских наук СССР уже много лет наблюдают за делением живых клеток в культуре ткани. Во время этих опытов все условия сохраняются неизменными, однако клетки по непонятной причине делятся то быстрее, то медленнее. Когда же эти изменения скорости сопоставили с возмущениями электромагнитного поля Земли, то между этими двумя, казалось бы, совершенно разнородными явлениями была замечена отчетливая связь. Более того, когда одновременно сравнивали скорость деления клеток, находящихся в Новосибирске и в далеком заполярном Норильске, то и в этом случае результат был одним и тем же. Даже на столь значительном удалении друг от друга клетки продолжали делиться синхронно.

Задача программы «Глобэкс-80», проводимой по инициативе новосибирских ученых, заключается в том, чтобы получить более определенный ответ на вопрос об истинной биологической роли электромагнитных полей Земли, порождаемых деятельностью Солнца. Для этого в различных географических районах, в горах и под землей, но одновременно и по одной и той же методике на протяжении 1980 года — года максимума солнечной активности — будут выполняться одни и те же медико-биологические эксперименты.

Результаты этой программы могут иметь важнейшее значение для медицины, поскольку знание всех факторов, способных влиять на состояние человеческого организма, крайне важно для точного прогнозирования течения различных заболеваний.

Вячеслав БАТРАКОВ.
(АПП).

Над рэчкаю — досвітак.

Фота М. ЖАЛУДОВІЧА.

ГАРЫЦЬ АГОНЬ АЛІМПІЯДЫ-80!

У старажытнай Алімпіі — калысцы Алімпійскіх гульняў — запалены агонь Маскоўскай Алімпіяды. Гэта зрабіла з дапамогай праменьняў сонца і ўвогнутага шкла выдаюмай грэчаскай актрысы Марыя Маскалі, якая запаліла агонь Алімпіяды ўжо ў восьмы раз. Са стадыёна, дзе некалі спаборнічалі антычныя атлеты, пачалася эстафета алімпійскага агню. Каля пяці тысяч кіламетраў па дарогах Грэцыі, Балгарыі, Румыніі і Савецкага Саюза, а на яго тэрыторыі — праз Малдавію, Украіну і некалькі абласцей РСФСР будучы несці агонь факеланосцы. Сярод іх бегуны, а таксама веласіпедысты і конькі.

5 ліпеня алімпійскі факел перасячэ савецка-румынскую граніцу і будзе рухацца па савецкай тэрыторыі. У Маскву ён прыбудзе напярэдадні адкрыцця Гульняў — 18 ліпеня. Пасля «начоўкі» ў будынку Масавета агонь адправіцца на Цэнтральны стадыён імя У. І. Леніна, дзе 19 ліпеня адбудзецца ўрачыстае адкрыццё Гульняў.

[Заканчэнне.

Пачатак на 3-й стар.]

даце, падпісаным У. І. Леніным і наркомамі па справах нацыянальнасцей і замежных спраў, указвала, што прадстаўнік Расійскай рэспублікі навіроўваецца ў Беларусь «для сувязі і ўзаемнай падтрымкі».

У студзені—лютым 1919 года Саўнарком РСФСР пад старшынствам У. І. Леніна тройчы разглядаў пытанне аб формах фінансавання і неабходных кредитах Беларускай рэспубліцы.

Выключную цікавасць для У. І. Леніна ўяўлялі таксама ваеннае і палітычнае становішча ў вызваленых ад акупацыі абласцях, настрой працоўных, адносіны іх да Савецкай улады, стан эканомікі і спраў харчавання.

Як віраўніку ўрада, У. І. Леніну даводзілася вырашаць розныя пытанні, што датычылі вызвалення захопленых Германіяй абласцей, стварэння там дзяржаўнага апарату, устанавлення рэвалюцыйнай законнасці, дапамогі Чырвонай Арміі, збору і захавання трафейнай маёмасці і інш.

У першы дзень работы VI Надзвычайнага Усерасійскага з'езда Саветаў, які адкрыўся ў Маскве 6 лістапада 1918 года, адбылася гутарка А. Мяснікова, старшыні Паўночна-Заходняга абласнога камітэта партыі, з У. І. Леніным і Я. Свядловым. У час гэтай сустрэчы абмяркоўваліся пытанні, звязаныя з вызваленнем Беларусі. Успамінаючы аб сустрэчы, А. Мяснікоў пісаў, што Уладзімір Ільіч «даваў самыя падрабязныя, драбнейшыя парады, раіў захоўваць пільнасць, быць напачатку». У. І. Ленін звяртаў асаблівую ўвагу на захаванасць маёмасці ў вызваленых мясцовасцях, аж да тэлеграфных апаратаў і званоў на чы-

гуначных станцыях». У. І. Ленін прапанаваў А. Мяснікову неадкладна вярнуцца ў Смаленск і паведаміць адтуль аб стане рэчаў, а таксама прыняць неабходныя меры ў выпадку ўскладнення становішча.

А вось другі прыклад. Прадстаўнікі ведамства ў РСФСР, што знаходзіліся ў Беларусі, звярнуліся з тэлеграмай да У. І. Леніна з просьбай аказаць тэрміновую дапамогу паўстанцам Палесся. У раёне горада Луніна, згодна з іх паведамленнем, дзейнічаў атрад, у якім налічвалася каля трох тысяч чалавек. Палітычным кіраўніком іх быў А. Ільін, якога камандзіраваў ЦК РКП (б). Атраду патрэбны былі вопытныя ваенныя кіраўнікі, штабныя работнікі. Востра адчуваўся недахоп ваеннага рыштунку. Заходняя армія, што дзейнічала ў Беларусі, сама зведвала цяжкасці і не магла аказаць істотнай дапамогі атраду. Як відаць з дакументаў, У. І. Ленін запрашваў Рэўваенсавет рэспублікі аб тым, што канкрэтна зроблена ваеннымі ўладамі па аказанню неабходнай дапамогі беларускім паўстанцам.

Выключную цікавасць уяўляе рэакцыя У. І. Леніна на тэлеграму з Мінска, перададзеную ў Саўнарком Расійскім тэлеграфным агенцтвам. У тэлеграме паведамлялася аб узаемаадносінах Мінскага Савета рабочых дэпутатаў, выбранага яшчэ да адыходу з горада нямецкіх войск, з Мінскім губерньскім рэвалюцыйным камітэтам. З 12 членаў выканкома Савета 7 былі камуністамі. Як падкрэслівалася ў тэлеграме, Мінскі Савет, аб'явіўшы сябе органам Савецкай улады, энергічна ўзяўся за выратаванне і ахову народнай маёмасці. У распараджэнні Савета знаходзіўся сфарміраваны з партызан і падпольчыкаў добраахвотны камуністычны атрад.

Мінгубрэўком, не ўлічваючы ў належнай меры змяненняў у палітычным становішчы, тактычнай лініі ЦК РКП(б) у адносінах да непралетарскіх, дробнабуржуазных арганізацый, з санкцыяй выканаўчага камітэта Заходняй вобласці прапанаваў камуністычнай фракцыі ў Савецкіх распусціць Мінскі Савет рабочых дэпутатаў.

Зусім жа нядаўна эсэры, бундаўцы, паалейцыяністы і іншыя спрабавалі знайсці падставу для супрацоўніцтва з акупантамі, працівілі аднаўленню ўлады Саветаў, адстойвалі лозунг «Уся ўлада ўстаноўчому сходу», адным словам, знаходзіліся па той бок барыкада.

Адносіны да Мінскага Савета рабочых дэпутатаў, выбранага ва ўмовах акупацыі, былі цесна звязаны з адносінамі да дробнабуржуазных партый, якія прымалі ўдзел у выбарах Савета і мелі сваіх прадстаўнікоў у Выканкоме і яго прэзідыуме.

Азнаёміўшыся з інфармацыяй з Мінска, Уладзімір Ільіч распарадзіўся: «Свядлову: прапаную адправіць разам тэлеграму ў Аблвыканкомзах, прышліце прасект тэкста, 12/XII. Ленін».

У той жа дзень выканкому Саветаў Заходняй вобласці і абласнаму камітэту партыі ў Смаленск была паслана тэлеграма ў адказ. Падпісана яна была старшынёй ВЦВК Я. Свядловым. Аднак тэкст тэлеграмы быў узгоднены, і значыць, адобраны У. І. Леніным. У дакуменце гаварылася: «Лічу неэтазгодным роспуск Мінскага Савета без крайняй неабходнасці, метаэзгодна змяніць склад Савета

частковым перавыбраннем. Губрэўком са свайго боку можа ўздзейнічаць. Немэтазгодна ўжываць рэпрэсіі ў адносінах да партый, груп, што дэкларуюць падтрымку Савецкай улады. Прапаную зыходзіць з адносінаў ЦК да дробнабуржуазных груп. Свядлову. 12/XII. 1918 г.»

К восні 1918 года «наступілі такія сусветныя аб'ектыўныя ўмовы, — пісаў У. І. Ленін, — якія прымужаюць іх павярнуць у наш бок». Прычынай павароту з'явілася паражэнне Германіі ў сусветнай вайне, выкрыццё англа-амерыканскага імперыялізму як ворага свабоды народаўладдзі, аб «свабоднай народнай дзяржаве» і г. д.

Паварот дробнабуржуазнай дэмакратыі ў бок Савецкай улады быў даволі складаным, супярэчлівым, абумоўленым самай сацыяльнай прыродай дробнага ўласніка.

Рашэнне аб роспуску Мінскага Савета было адменена. Указанні У. І. Леніна аб адносінах да дробнабуржуазных партый і арганізацый мелі прынцыповае значэнне для вызначэння правільнай лініі ў дзяржаўным будаўніцтве ва ўсёй Беларусі, у сацыяльнай структуры якой асабліва вялікую вагу мелі дробнабуржуазныя слаі насельніцтва.

Тэлеграма, пасланая ў Смаленск па ініцыятыве У. І. Леніна, — сведчанне таго, што словы і справы Камуністычнай партыі ў адносінах да дробнабуржуазных партый не разыходзіліся. Гэты факт з асаблівай сілай выкрывае пісанні «саветолагаў» аб тым, што большавікі нібыта тэрорам і насіллема ліквідавалі дробнабуржуаз-

ныя партыі. На справе ж яны пацярпелі сакрушальнае палітычнае банкруцтва, пазбавіўшыся падтрымкі мас.

У артыкуле мы маглі спыніцца толькі на некаторых фактах, якія характарызуюць дзяржаўную дзейнасць У. І. Леніна. Ленінская нацыянальная палітыка была актыўнейшым сродкам барацьбы з замежнай і ўнутранай контррэвалюцыяй. Міжнародны імперыялізм ставіў сваёй задачай «душыць сусветны большавізм, душыць яго галоўную ячэйку, Расійскую Савецкую Рэспубліку».

Пры некаторых адрозненнях метадаў барацьбы для дасягнення канкрэтных мэт у дзяржаў Антанты ўжо ў 1918 годзе вызначыўся агульны план расчленення Савецкай краіны, адрыву ад яе нацыянальных украін, стварэння контррэвалюцыйных урадаў у нярускіх раёнах. Гэта ідэя, як вядома, ляжала ў аснове прапалаўтых 14 пунктаў «праграмы міру» амерыканскага прэзідэнта В. Вільсана і афіцыйных каментарыяў да іх.

Прыклад Кастрычніка, нацыянальная праграма сацыялістычнай рэвалюцыі аказалі вялікае ўздзеянне на разгортванне пралетарскага і нацыянальна-вызваленчага руху. Сваімі справамі большавікі выкрылі буржуазныя наклёны на знешнюю і ўнутраную палітыку Савецкай дзяржавы. Сваёй нацыянальнай палітыкай Камуністычная партыя паказвала, што ўстанавленне Савецкай улады непарыўна звязана з нацыянальным вызваленнем, з разнавольным народаў былой царскай імперыі.

І беларускі народ бяскоўца горды тым, што ля калыскі нашай рэспублікі, якая нарадзілася ў суровых умовах грамадзянскай вайны і замежнай ваеннай інтэрвенцыі, стаяў вялікі Ленін.

Вадзім КРУТАЛЕВІЧ,
доктар юрыдычных наву.

In the present aggravated international situation, when the opponents of peace are conducting a counteroffensive against detente, China's policy stands more and more in contrast to the fundamental interests of the peoples, to the progressive trends of world development. At the same time, the Peking leaders try to disguise their siding with the most reactionary adventurist forces in the international arena and their policy of heightening tension in a propoganda garb attracting the masses, to present them as "concern" for the destinies of the world.

While under Mao, Peking openly banked on war as the sole means to implement its hegemonist ambitions, the Peking leaders of today talk about a possibility to "delay" world war, despite "its inevitability in the final analysis". The possibility of a "peace respite" which Peking promises to the peoples is interpreted by some "well-wishers" of neo-Maoism, especially in the West, as evidence of "constructive shifts", of the "easing" of China's foreign policy. But the Peking leaders' phrasemongering about peace, about a "delay" of war are a simple propoganda ploy, demagoguery. Facts show that the Chinese strategy has remained the same as it was under Mao. The prime aim of this strategy is the achievement by China of the position of a hegemon dictating its will to other peoples and countries. At the same time, Mao's heirs are well aware that the "helmsman's" ideas alone will not do, the more so that less and less people adhere to them. China needs strength, and to gain it, time is needed. The years remaining before the beginning of the next century will suffice, the Peking leaders believe. That is why the Peking "pragmatists" state (as it was done, for instance, by Deng Xiaoping in an interview with Italian journalists) the "desirability" for China "that there would be no war for at least the next 20 years", i. e., until China gains strength, develops a powerful military potential and starts the mass production of up-to-date weaponry. The Peking press calls for "not losing a single day", "making decisive advances in the 1980s", and "ignoring hardships".

As was the case under Mao, Peking's foreignpolicy line is characterized by extreme anti-Sovietism and hostility to the USSR's friends. At the same time, the Peking leaders make the utmost efforts to form the "widest single international front" or, to put it bluntly, a bloc of any forces united by hostility to the Soviet Union and to world socialism. The Peking leaders view the aggravation of international tension as a factor conducive to knocking together and fortifying such a bloc. As a result, they instigate and support those who are inclined to sabre-rattling and are fond of adventures, demonstration of "resolve", and "uncompromising fight" under the false slogan of opposing "Soviet hegemonism".

The plan of the Chinese leaders has now become abundantly clear. They intend to raise insurmountable barriers in the way of the normalization of Soviet-Chinese relations. Hostility towards our country and Party is being whipped up. The PRC's mass media engage in large-scale activities to falsify the history of Soviet-Chinese relations, "substantiate" the territorial claims on the USSR and asperse the great Soviet assistance given to the Chinese people in its struggle against imperialism and for the socialist restructuring of society. Raising such roadblocks, Peking simultaneously paves the way to the further strengthening of the alliance with the imperialist and other reactionary forces of the world.

By demonstrating anti-Sovietism, the Chinese leadership hopes to enhance its reputation in the eyes of the ruling classes of the USA and other capitalist states.

It tries to prove that the speediest overcoming of China's weakness meets the interests of the West, in any case the interests of the militarist circles. In this way Peking hopes to receive wider material support from the West for building up its military potential and implementing the programme of "four modernizations". China's activities against Afghanistan, which are analogous to those of the USA, and its stressed sympathy with Washington over the failure of its provocative military action against Iran are only some of the evidence of the destructive character of the PRC's foreign policy and of the Chinese leaders' striving to keep pace

with the American partner and to bolster its favour.

lity spending, increase armaments and fight spike against spike with the Soviet Union". Peking gives recommendations to the United States to "be ready for a simultaneous conduct of several wars in different areas" and to "take urgent measures to prepare for the use of force". Matters have even gone to the point that official Japanese circles have recently been forced to publicly condemn as "interference in the domestic affairs of Japan" the recommendations of the Chinese leaders, expressed to one of the leaders of the ruling Liberal-Democratic Party, that Japan should double its military budget in order to become a "great military power" which, as conceived by the Peking strategists, along with the USA and West-

ern Europe is to "wage a struggle against Soviet hegemonism".

The political manoeuvres in which the Chinese leaders and imperialist circles are engaged clearly betray the intention of each of the sides to achieve its own aims, the satisfaction in the first place of its selfish interests. The further development of the unprecedented alliance of the Peking leadership with the aggressive circles of the USA, NATO and Japan and the expansion of military ties between the imperialists and Peking also cannot but worry the peace-loving peoples. On May 24, for example, a high-level military delegation of the PRC led by Geng Biao, member of the Politbureau of the CPC Central Committee, Vice-Premier and chief of the secretariat of the military council of the CPC Central Committee, flew off to the United States. After the visit of US Defense Secretary Brown to Peking in January 1980, this is another important step in coordinating the aggressive plans, aimed against the socialist community, the national liberation movement and all peace-loving forces. Of course, it is not yet a formal military alliance, but this kind of China's rapprochement with imperialism in the present international context creates a dangerous situation.

The Chinese leaders would like to use the West so as to pave with the latter's help the way for the realization of the hegemonistic schemes nurtured in Peking, above all, in regard to the Asian region. If this works, then, as one of the Chinese leaders said, there may follow an invitation to Uncle Sam to "pack up his things". It is obvious that the calculations that envisage Peking as a reliable partner are at least naive. To see this, it is enough to look through the pages of recent history.

In all Peking's strategems, instigatory actions and demagogical statements one will not find anything new and, even less so, constructive. For many years now Chinese policy, fettered by Maoist dogmas, has been most afraid of the vivifying wind of detente and peaceful cooperation, and has been seeking nourishment in the deadly atmosphere of the cold war and international tension.

Peking is seeking to use tension in international relations to its advantage, without regard for the interests of the peace-loving nations, and this cannot but arouse their anxiety.

Peking is seeking to use tension in international relations to its advantage, without regard for the interests of the peace-loving nations, and this cannot but arouse their anxiety.

Peking is seeking to use tension in international relations to its advantage, without regard for the interests of the peace-loving nations, and this cannot but arouse their anxiety.

Peking is seeking to use tension in international relations to its advantage, without regard for the interests of the peace-loving nations, and this cannot but arouse their anxiety.

Peking is seeking to use tension in international relations to its advantage, without regard for the interests of the peace-loving nations, and this cannot but arouse their anxiety.

Peking is seeking to use tension in international relations to its advantage, without regard for the interests of the peace-loving nations, and this cannot but arouse their anxiety.

The Asian nations, particularly those in proximity of China, are especially worried: Peking's agreements on "parallel actions" with the US imperialists pose a great danger to them. These agreements are manifest in the new threats to launch another armed attack on Vietnam, in putting pressure on the ASEAN member-countries, in inciting the Pakistani leadership to intensify subversive activities against the Democratic Republic of Afghanistan, and in the attempts to complicate relations between Pakistan and India.

The Chinese leaders have increased support for the remnants of the Pol Pot bands driven away by the Kampuchean people. They reiterate their old claims for territories of neighbouring states, such as India, Vietnam, Japan, etc. Nor has Peking given up its support for the pro-Chinese "fifth columns" in South-East and South Asia, encouraging "rebel" and separatist movements and huaqiao communities — people of the Chinese nationality there.

Peking accords a significant place in its foreign policy to striving to distort the foreign policy pursued by the USSR and other socialist countries, seeking to divide the socialist community and create differences between the Soviet Union and other socialist countries and between the CPSU and other fraternal Parties.

When the Warsaw Pact countries celebrated its 25th anniversary, Peking launched a broadside on the cooperative efforts of the socialist countries in the field of foreign policy and attacked their peace moves aimed at curbing the arms race, maintaining detente and improving the international political climate. Justifying the aggressive NATO bloc and provoking it into further building up armaments, the Maoists turned the facts upside down, saying that the Warsaw Pact was "the chief instrument of the policy of aggression and war".

Pursuing a policy hostile to world socialism and all revolutionary forces, the Peking leadership has been lately stepping up its efforts to undermine the communist movement from within, dividing it and seeking to weaken the positions of the Parties which embrace the Marxist-Leninist teaching. Having failed to forge a kind of pro-Maoist international and plant Maoist groups and factions in the revolutionary movement, the Chinese leaders have resorted to a no less treacherous tactic of promoting their ideas and policy in the world communist movement. These are all futile efforts. The world's revolutionaries, however, must continue exercising vigilance with regard to the subversive provocations of Peking whose strategic aims run counter to the interests of the revolutionary movement.

The current complicated international situation makes Peking's actions and designs particularly dangerous. At the same time, it is becoming increasingly clear that the Western leaders and politicians who are still bent on playing the Chinese card to their own advantage to harm the interests of other countries are pursuing a shortsighted policy.

As regards the Soviet Union, it consistently upholds the cause of peace, international security and good-neighbourly relations with all countries, including China. Hostility to the USSR, which the Peking leaders have made something like the cornerstone of their foreign policy, will do China no good. It is a myopic policy. The Soviet Union has taken a clear stand on its relations with China. We stand for good and respectful relations with that country. This position was formulated in this way in the resolutions of the Twenty-Fourth and Twenty-Fifth CPSU Congresses, and no one will head us off from pursuing the Leninist foreign policy which meets the vital interests of all nations. We are not to be budged either by pressure and threats or any "crafty" manoeuvres.

By I. ALEXANDROV

(Pravda.)

«КАМ Б НЕ БЫЛО КАСТРЫЧНІЦКАЙ РЭВАЛЮЦЫ, МЯНЕ Б НЕ БЫЛО ЯК ПАЭТА»

ГЛЫБОКА РУСКІ ТАЛЕНТ

ДА 70-ГОДДЗЯ З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ АЛЯКСАНДРА ТВАРДОЎСКАГА

Славуты рускі пісьменнік лаўрэат Нобелеўскай прэміі Іван Бунін упершыню прачытаў кнігу «Васіль Цёркін» савецкага паэта Аляксандра Твардоўскага, калі жыў у эміграцыі ў Парыжы. Гэты вельмі патрабавальны мастак слова прыйшоў у захапленне: «...Я цалкам зачараваны яго талентам... Якая свабода, якая цудоўная ўдаласць, якая трапнасць, дакладнасць ва ўсім і якая незвычайная народная, салдацкая мова — ні сучка, ні задзірыныкі, ніводнага фальшывага, гатовага, гэта значыць літаратурна пошлага слова». Іван Бунін уключыў «Васіля Цёркіна» ў рускую класіку.

«Калі б не было Кастрычніцкай рэвалюцыі, мяне б не было як паэта», — не раз гаварыў Твардоўскі. І гэта не фраза.

Нарадзіўся Твардоўскі ў 1910 годзе на Смаленшчыне, у сям'і вясковага каваля. Паэтычны дар праявіўся ў ім даволі рана: першыя вершы ён склаў, яшчэ не ведаючы ўсіх літар алфавіта. «Там не было ні ладу, ні раду, — прыгадае потым паэт, — але я выразна помню, што было моцнае, гарачае да сэрцабіцця жаданне ўсяго гэтага — і ладу, і раду, і музыкі, — жаданне нарадзіць іх на свет — і неадкладна — пачуццё, што спадарожнічае і па

сенняшні дзень усякай новай задуме».

Першы верш Твардоўскага быў апублікаваны, калі аўтару ледзь споўнілася 15 гадоў. Цікава, што пры ўсёй недасканаласці сваіх пачатковых паэтычных спроб Твардоўскі ўжо тады нікога не пераймаў. Гэта, відаць, тлумачылася тым, што з самага пачатку крыніцай яго паэзіі была не літаратура, а само жыццё, і перш за ўсё — жыццё роднай вёскі.

Твардоўскі рана стаў журналістам. У якасці газетнага карэспандэнта ён шмат ездзіў па краіне, пісаў нарысы, апавяданні і, вядома, вершы. Вынікам гэтых паездак з'явіўся першы вялікі твор паэта, які адразу прынёс яму вядомасць, — паэма «Краіна Муравія» (1936 год). Яе тэма — калектывізацыя сельскай гаспадаркі ў краіне.

Герой паэмы селянін Мікіта Маргунок спачатку не жадае ісці ў калгас і адпраўляецца на пошукі нейкай казанчай краіны Муравіі, дзе можна было б жыць так, як яму хочацца. У выніку вандраванняў Маргунок прыходзіць да вываду, што жыць адарваным ад людзей (лічы: ад грамадства!) немагчыма і няма іншага выйсця, акрамя аднаго: павярнуць свайго коніка назад, да землякоў і жыць адным жыццём з імі.

Просты чалавек з народа становіцца цэнтральнай фігурай творчасці Твардоўскага. Паэт раскрывае ў звычайнай, здавалася б, нічым не знамянальнай асобе вялікую ўнутраную прыгажосць і маральнае багацце. І робіць гэта Твардоўскі тонка, псіхалагічна дакладна, ствараючы жывы і ў той жа час абагульнены характар.

Такі і герой «галоўнай кнігі» Твардоўскага — паэмы «Васіль Цёркін», у якой аўтар паказваў духоўную сілу і прыгажосць рускага народа ў перыяд найцяжэйшага выпрабавання — Вялікай Айчыннай вайны з фашысцкімі захопнікамі.

Лёс «Васіля Цёркіна» аказаўся беспрэцэдэнтным. Паэма, якая выйшла ў час Вялікай Айчыннай вайны, набыла другое, незалежнае ад аўтара жыццё. Чытачы ўспрынялі Цёркіна не як літаратурны вобраз, а як жывога чалавека, салдата, які змагаўся на адным з участкаў фронту.

Твардоўскі лічыў, што задума вычарпана і паэма закончана. Але чытачы не хацелі з гэтым мірыцца, яны засыпалі паэта лістамі з просьбай прадоўжыць «Васіля Цёркіна»: «Цёркін павінен жыць і ваяваць...» Паэт выканаў гэтыя просьбы. Апошняю главу новай паэмы «Цёркін на тым свеце» Твардоўскі закончыў у

дзень Перамогі — 9 мая 1945 года.

Буйнейшым творам Твардоўскага пасляваенных гадоў з'явілася паэма «За даллю — даль». Паэт працаваў над ёй дзесяць гадоў. У 1961 годзе яна была ўдастоена вышэйшай у Савецкім Саюзе прэміі — Ленінскай.

Творчасць Аляксандра Твардоўскага — гэта паэтычная гісторыя Савецкай краіны на працягу дзесяцігоддзяў. Яго вершы выразныя і адначасова простыя. Усім сваім строем, багацейшай лексікай, няўлоўнай іграй інтанацыйных адценняў гэтая паэзія глыбока нацыянальная, а таму і народная. Твардоўскі быў цвёрда перакананы, што сапраўдная паэзія не можа быць паэзіяй для выбраных, а павінна служыць народу. Гэта ён нястомна паўтараў у гутарках з маладымі літаратарамі: «Знайсці доступ для сваіх вершаў да сэрца народа — цяжка дасягальнае шчасце». І сапраўды агульнанароднае прызнанне творчасці паэта было яму вышэйшай узнагародай.

Паэзія была галоўнай справай Твардоўскага, але не адзінай. Ён пісаў выдатныя нарысы і апавяданні і валодаў рэдкім дарам рэдактара. Шмат гадоў ён рэдагаваў «тоўсты» літаратурна-палітычны часопіс «Новый мир». Для яго гэта было хутчэй не работай, а прыван-

нем, формай грамадскай дзейнасці, у якую ён уносіў уласцівы яму захапленне і грамадзянскі тэмперамент. Ён быў смелы і рашучы ў пастаноўцы хвалюючых грамадства праблем, руплівы да маладых талентаў.

Звычайна Твардоўскі патрабаваў ад аўтара таго ж, чаго і ад самога сябе. Не больш і не менш. Гэта быў, зразумела, надзвычай высокі крытэрыў. Твардоўскі асабліва цаніў творы, у якіх аўтар праўдзіва расказваў аб самым істотным у жыцці народа. Ён заўсёды верыў у сілы савецкай літаратуры, багатай талентамі.

Твардоўскі быў шчодро наделены ад прыроды: таленавіты, прыгожы, магутны. Мастак Арст Вярэйскі ў ілюстрацыях да шолахаўскага «Ціхага Дона» выбраў маладога Твардоўскага ў якасці натуральнага паказу Міхаіла Кашавага. Я сам бачыў, як аднойчы на дачы ён, гуляючы, перацягваў вялікія мяшкі з цэментам. «Я ж сын каваля», — смяяўся пры гэтым паэт.

«У мяне будзе гарманічная старасць», — сказаў ён у іншы раз. Але да старасці паэт не дажыў.

Твардоўскі пакінуў нам свае кнігі, якія стануць такімі ж шчырымі і вернымі сябрамі для наступных пакаленняў, якімі былі для нас.

Аляксей КАНДРАТОВІЧ.

А. ТВАРДОЎСКІ.

РАДЗІМА

Дзякуй, мая дарагая
Зямля, і палі, і гаі,
За ўсё, чым живу, што знаю,
Што ў сэрцы нясу сваім,

За век і за час нястомны,
Што суджаны мне з табой,
За ўсё, што люблю і помню,
За радасць маю і боль

І за гаркоты, за муку,
Што напаткаў у жыцці,
За добрую тую навуку,
З якой далей мне ісці

І перашкод не баяцца,
Любыя перамагчы,
Бо самая цяжкая праца
Заўсёды мне па плячы.

Дзеля вялікае справы
Што маю — аддам табе я
За сілу тваю і права,
За шчасце тваё і славу,
Маці, Радзіма мая.

Пераклад В. ВІТКІ.

Павінен зноў вучыцца ў інстытуце;
І што грызуць шкалярскія трывогі,
Як зазубрыць ляжалыя навукі;
І сорамна, і страшна мне даць маху
У маладосці той, другой ці трэцяй.
І я, прагнуўшыся, бясконца рады,
Што той марокі больш няма на яве.
Ды потым кожны раз бывае сумна.

Пераклад Я. ШАБАНА.

Падзяка за ранне такое,
Калі не крануць галасы
Ляснога не сну, а спакою,
Бязгучнай марознай красы.
Калі на закруце сцяжынікі
Гурток расахатых лясін
Сняжынкі, адной парушынікі
Баіцца абтрэсці з галін,
За шчасце, сышоўшае нішкам,
Не знаю, чаму ці каму
Падзяка, ды, можа быць, крышку
Я ўдзячны і сэрцу свайму.

Пераклад М. Лужаніна.

Радзіцца б хацеў па заказу
У Крыме ля хвалі марскоў,
А не — узбярэжжам Каўказа
Хадзіць, як у хаце сваёй.

І славіць бы мора і сушу
У звыклым суседстве прастым,
І бачыць і слухаць іх душы
Сыноўім пачуццём маім...

Радзіцца б на Волзе на ўдачу,
Сваімі лічыць Жыгулі,
У пасёлку б радзіцца рабочым,
Што з палубы бачу ў далі.

І печь, як належыць, аб гэтай
Рэчэ з многалпыннай вадой
Па сэрцу майго завету
На мове на ўласнай маёй

Радзіцца б у сэрцы Урала,
Дзе слава не ўскрыта да дна,
У песні б няхай прагучала
З магутнаю сілай яна.

У Сібіры, ці нават на Усходзе,
Краю маладых гарадоў,
Дзе новабудоўлі ўзводзяць, —
Усюды з ахвотай гадоў
Радзіцца.

А як пагадзіцца,
Што дзе б ні радзілі мяне,
Не змог бы тады я радзіцца
У бацькоўскай маёй старане —

Дзядамі, бацькамі абжытай
З далёкіх замшэлістых дзён,
Зусім не такой знакамітай;
У адной з неславутых старон,

Дзе спёкі няма парніковай,
Ні лютых зімой халадоў,
Ні мора, ні пальмы танковай,
Ні горных, вядома, хрыбтоў;

Ні рэк грамавітае славы,
А рэкі там сілы такой,
Што млын на два толькі паставы
Ледзь круцяць слабенькай вадой.

Нічым старана не багата,
А мне ўжо харошая тым,
Што там ёсць бацькоўская хата,
Радзіўся там, бегаў малым;

Што ў дальніх краінах замежных,
На цяжкай апошняй вайне,
З трывогай і смуткам бязмежным
Я думаў аб той старане —

Цічаслівай, вялікай, свабоднай,
Свяшчэннай, як праўды закон.
Да таінства мовы народнай
На ўласны там лад прычашчон.

З яе — незайздроснай, адзінай,
Любімай маёй стараны,
Відаць мне мая ўся Радзіма,
Як горад з Крамлёўскай сцяны.

Лясы яе, горы, сталіцы,
На рэйдзе яе караблі...
І ўсюды гадоў я радзіцца
Пад сцягам вялікай зямлі.

І хоць я живу ўсёй Айчынай,
Мілей мне мая старана —
Па той адной толькі прычыне:
Мяне нарадзіла яна.

Пераклад А. БЯЛЕВІЧ.

Вакальна-інструментальны ансамбль «Верасы» падрыхтаваў новую праграму для ўдзельнікаў і гасцей Алімпіяды-80. НА ЗДЫМКУ: выступае ансамбль «Верасы».

СТО ТРЫЦАЦЬ ПЕСЕНЬ ПРА ЛІТВУ

Жываніс, скульптура і графіка мастакоў горада Панявежыя з Літоўскай ССР прадстаўлены на выстаўцы, якая адкрылася ў Гродна. Вялікую цікавасць у шматлікіх наведвальнікаў выклікаюць работы К. Вяржанскіса, С. Стасюнаса, А. Бераслаўскага, іншых майстроў. У экзпазіцыі ёсць творы, якія ўслаўляюць прыгажосць прыроды прыбалтыйскага краю, героіку працоўных будняў сучасніка, жывое аблічча гарадоў і вёсак рэспублікі.

— Выстаўка, на якой экзпазіцыя больш за сто трыццаці работ майстроў пачынае аднаго з культурных цэнтраў брацкай Літвы, праводзіцца ў горадзе на Пёмане ўпершыню. — сказаў старшыня праўлення Гродзенскай абласной арганізацыі Саюза мастакоў рэспублікі скульптар У. Церабун. — Амаль адначасова ў Панявежысе адкрылася экзпазіцыя твораў гродзенскіх мастакоў. Жыхары і госці горада ў гэтыя дні знамяцца з работамі І. Пушкова, А. Савіцкага, А. Захарана, іншых аўтараў. Мы дэмавіліся аб арганізацыі персанальных выставак. У прыватнасці, у канцы гэтага года панявежыя пазнаёмяцца з творамі жываніса А. Гаршкова.

СПРЭЧКІ ТЭАРЭТЫКАЎ І НАБЫТКІ ПРАКТЫКАЎ

ПАЭМА — ЖАНР ЗМЯСТОЎНЫ

Літаратура, як і любы від мастацкай творчасці, немагчыма без дыскусій, бо толькі ў спрэчках, у сутыкненнях розных, часам супрацьлеглых поглядаў нараджаецца ісціна. Яны, гэтыя творчыя дыскусіі, закрываюць у апошні час і такі важны літаратурны жанр, як паэма. Даходзіла нават да таго, што некаторыя аўтары, асабліва крытыкі і літаратуразнаўцы, з поўнай сур'езнасцю гаварылі ледзь не пра адміранне яго. Маўляў, наш неспакойны час патрабуе плённага развіцця іншых, больш дынамічных жанраў, а паэма ўжо аджыла свой век. Наколькі беспадстаўнымі былі падобныя меркаванні, вельмі добра засведчыў сам ход літаратурнага працэсу. Уся савецкая шматнацыянальная літаратура, і беларуская ў прыватнасці, паказалі, што паэма з кожным годам імкліва пазнае свае набыткі.

Сярод тых, хто ў жанры паэмы працуе асабліва плённа і мае прэстыж, Аляксей Русецкі займае адно з першых месцаў. «Вецер XX стагоддзя», «Другі пачатак», «Яго Вялікасць», «Маналог Зямлі» — гэтыя і іншыя творы пісьменніка не прайшлі не заўважанымі як з боку чытача, так і крытыкі. Яны нават выклікалі творчыя дыскусіі аб увасабленні аўтарскай задумкі, аб перспектывах развіцця самога жанру, аб пазначаным вобразе А. Русецкага. І вось чытач зноў мае мажлівасць пазнаёміцца з любімымі творами ў кнізе «Паэмы», што нядаўна выдадзена «Мастацкай літаратурай».

Пачынаецца зборнік выбранных твораў А. Русецкага паэмай «Яго Вялікасць», што выйшла з-пад перамаста ў сяроднае шасцідзсятых гадоў і адразу стала з'явай у беларускай паэзіі. Гэта — споведзь чалавечай душы, маналог, у якім так шмат з аўтабіяграфіі самога аўтара. Праходзячы няпростымі пучывінамі жыцця, занава згадваючы тое, што ніколі не забываецца, А. Русецкі, па-сутнасці, піша лірычную біяграфію свайго пакалення, якое з першых крокаў ішло, расло і мужнела разам з краінай.

Рэвалюцыя з маленька жыў, дыхаю ёю. Прызнанне гэтае невыпадковае.

Рэвалюцыя як сімвал пастаяннага абнаўлення свету, усяго новага, перадавога і светлага прысутнічае ў лепшых радках твора яркім, вялікім, аб'ёмным вобразам. «Па полі Рэвалюцыя ішла ў дваццаць хвель-плугоў», «Я полем з Рэвалюцыяй сігаў, за плугам зведзі сам яе турботы... Які важкі сацыяльны змест у гэтых словах, наколькі напоўнены яны той чалавечай энергіяй, што патэнцыйную сілу сваю раскрывае ў спраўных аб'ектах!»

Знітаванасць чалавека з лёсам зямлі, яго далучанасць да таго, што адбываецца ў свеце, яго кроўная сувязь з усёй матэрыяй асабліва адчувальныя ў гэтых радках:

Мы ведаем два колеры жыцця: зямлёй і сонцам створаны — зялёны, чырвоны, зямлёй і сэрцам выснены — чырвоны, сцяг.

Яго Вялікасць — Чалавек паўстае са старонак паэмы як асоба дзейная, жывая. Адказнасць за будучыню, навукова-тэхнічны прагрэс і захаванне прыроднай гармоніі, дачыненне кожнага да зямных спраў выразна бачацца ў паэме «Маналог Зямлі», якую ўспрымаеш як своеасаблівы

працяг папярэдняга твора. Сапраўды, і ў першай паэме, і ў другой выразна прысутнічае аўтарскі неспакой, бачыцца публіцыстычная скіраванасць яго гаворкі, яго жаданне сказаць тое, чаго вымагае час, праўда, сучаснік. Асабліва ў гэтых адносінах паказальны дыялог, што адбываецца паміж Акадэмікам і Паэтам. Акадэмік, жывучы спрадвечнай марай знайсці кантакт з іншымі разумнымі істотамі, якія могуць быць у космасе, прапануе Паэту: «Дайце твор! Прыродаапісанне, нашы веды, грамадскія фармацыі і ход гісторыі — усё жыццё планеты ўціснецца ў матэматычны код».

Зрабіць гэта не так і цяжка. Ды толькі... Паэт глядзіць глыбей і далей Акадэміка, Паэт трывожыцца: а ці магчымы рацыяналізм, толькі цвярзозы навуковы разлік у такой важнай справе, якой з'яўляецца кантакт з іншымі цывілізацыямі. Паэта непакоіць:

А як паслаць гармонію зары, і пах зямны, і бляск расы зялёнай, харал жыцця, гучанне галасоў і радасць, сум, што можна сэрцам зведаць?

Чалавечы і навуковы, зямное і сусветнае — суседнічаюць у паэме. І таму «Маналог Зямлі» — твор глыбокага агульначалавечага напам'янення.

«Поле жыцця» — паэма аб чалавечым лёсе. Галоўны герой яе — урач-ветэрынар Антон Маевіч — асоба, варта менавіта паэмнага працятання, бо «адказны перад сумленнем», герой А. Русецкага ніколі не застаўся ў баку ад жыцця, а заўсёды акупаўся ў ягоную імклівую плынь. Жыў Маевіч, ды і сёння жыве сумленна, чыста, як можа жыць чалавек, што мае любімую прафесію, робіць патрэбную справу.

Паэма «Поле жыцця» — твор пра беларускую вёску, пра яе ўчарашні і сённяшні дзень, вось чаму ў ім моцныя, адчувальныя матывы сацыяльнай перабудовы сяла. Аўтар радуецца зменам і разам з тым трывожыцца, што знікаюць некаторыя звычаі, тая добрая «патрыярхальшчына», што сведчыла аб своеасаблівасці вясковага ўкладу жыцця. Аднак галоўнае ў паэме — гэта вітанне новага, услаўленне велічыі спраў чалавека, вітанне вынікаў яго працы:

І вёска паволі скідае пахілыя шэрыя стрэхі, пад шатамі дрэў узнімае шырокааконна паверсі.

Іншую тэму вырашае А. Русецкі ў паэме «Покліч». Тут ён вяртаецца да падзей Вялікай Айчыннай вайны, славіць мужнасць мінскіх падпольшчыкаў, якім не скарыліся ў акупіраваным ворагам горадзе і ўзяліся на барацьбу. Аляксей і Лілія — вобразы абгульнення. У іх знайшлі сваё мастацкае ўвасабленне лепшыя рысы дзясяткаў, соцень народных патрыётаў, для каго ў суровы час фашысцкай навалы не існавала пытання, як жыць далей. Выбар быў адзін — барацьба.

...Паэмы Аляксея Русецкага яшчэ раз пацвярджаюць думку, што жанр гэты пад пяром сапраўднага мастака слова ніколі не можа вычарпаць сваіх магчымасцей. Кожны новы аўтар у адпаведнасці са сваім талентам, індывідуальнасцю і сацыяльнай напоўненасцю асобы здольны на, здавалася б, знаёмым жыццёвым матэрыялам ствараць рэчы яркія, непаўторныя, самабытныя. У гэтым і пераконвае кніга Аляксея Русецкага «Паэмы».

Алесь МАРЦІНОВІЧ.

ФІЛЬМ РАСКАЗВАЕ ПРА ФЕСТИВАЛЬ НАРОДНАЙ МУЗЫКІ І ТАНЦАЎ

«РАЊІЦА» Ў ФРАНЦЫІ

У пачатку чэрвеня Цэнтральнае тэлебачанне па першай праграме паказала дакументальны фільм «Анры Курсакэ запрашае ў Канфалан». Стужка расказвае пра леташні міжнародны фестываль народнай музыкі і танца ў невялікім французскім гарадку. Штогод у жніўні тут збіраюцца фальклорныя ансамблі з усяго свету, а насельніцтва Канфалана ў гэты дзень дэясць дэён павялічваюцца амаль утрога за кошт турыстаў.

На сорок хвілін тэлегледачы нібы перанесліся ў радасную атмасферу сапраўднага народнага свята. Яно пачалося з вясёлага і яркага шэця ўдзельнікаў фестывалю. Хлопцы і дзяўчаты з Мексікі і Кубы, Францыі і Іспаніі ў маляўнічых нацыянальных касцюмах у танцы прыходзілі на галоўнай вуліцы горада. І вось гучаць знаёмыя гукі «Лявоніхі» — з'яўляюцца беларускія пары. Гэта «Раніца» — самадзейны калектыў з Гродна. Дарэчы, пра гэты ансамбль і яго трыумфальнае выступленне на фестывалі ў Канфалане наша газета пісала ў мінулым годзе. Пасланцы Беларусі пакарылі публіку сваім радасным, натхнёным выка-

наннем, і лепшай ўзнагародай ім былі гарачыя апладысменты гледачоў, якія зноў і зноў выклікалі танцораў на сцэну.

На аснове фальклорнага матэрыялу гродзенскіх калектыў ажыццяўляе майстэрскія пастаноўкі беларускіх нацыянальных танцаў. Так з'явіліся «Палеская акачка», «Котчынская кадрыля», «Трапятуха».

Вядома, шмат цікавых калектываў прыехала ў Канфалан. І хаця тут не было ні конкурсаў, ні ўзнагарод, гэта не перашкаджала імкненню артыстаў да дасканаласці. Але самай значнай з'явай леташняга фестывалю, як вынік з выказванняў французскіх гледачоў, была беларуская «Раніца». Вядома, яна ў цэнтры ўвагі аўтараў ужо згаданага фільма. Яны здымалі нават рэжысёрскі ансамбль і тых гледачоў, што з цікавасцю назіралі за напружанай працай танцораў. Кожны вялікі канцэрт гаспадары фестывалю даручалі завяршыць беларускім артыстам. Зазначу, што дырэктар фестывалю, намеснік мэра Канфалана Анры Курсакэ ўжо 20 гадоў наладжвае сустрэчы народных спевакоў і танцораў у сваім горадзе.

У інтэрв'ю для фільма ён вельмі высока ацаніў самадзейнае мастацтва Савецкага Саюза, тая ўмова, якія дзяржава стварыла для развіцця талентаў, выказаў сваё захапленне майстэрствам «Раніцы».

Самадзейнаму танцавальнаму калектыву гродзенскага Палаца культуры тэкстыльшчыкаў больш за 15 гадоў. У яго саставе школьнікі, студэнты, швачкі, ткачы, слесары, інжынеры. Сёння пра высокі выканаўчы ўзровень ансамбля гавораць яго тытулы: народны калектыў, лаўрэат рэспубліканскіх конкурсаў, залаты лаўрэат Усесаюзнага фестывалю самадзейных артыстаў.

Складаныя па пастаноўцы танцы «Раніцы» заўсёды вылучаюцца лёгкасцю, натхнёнасцю, дасканалым выкананнем. Яны выключна нацыянальныя. Творчае крэда калектыву такое: гледачы, убачыўшы ансамбль, павінны адразу сказаць, што танцуюць беларусы.

Алена АНАНІЧ.
НА ЗДЫМКАХ: група ўдзельнікаў ансамбля перад выступленнем; «Котчынская кадрыля» ў выкананні салістаў Наталлі ВЯРОЎКІ і Віктара РУДЗЕНКА. Фота Я. ШТОПА.

ПРЭМ'ЕРЫ, ВЫСТАУКІ, СУСТРЭЧЫ

ГЕРОЯМ СПОРТА ПРЫСВЯЧАЕЦЦА

У выставачнай зале Бабруйска адкрылася Усесаюзная перасойная мастацкая выстаўка «Фізікультура і спорт у выяўленчым мастацтве». У экспазіцыі 120 работ.

Запамінаюцца скульптурныя і жывапісныя партрэты алімпійскіх чэмпіёнаў Мікалая Авілава, Валерыя Барцова, Людмілы Брасінай. Падобнае затрымліваюцца наведвальнікі каля карцін «Уладзімір Кавалёў, ваш выхад» Б. Окаракава, «Зачараваная» Г. Вацічанкі. Прыцягваюць увагу скульптурная група «Алімпійскія агні» А. Дуліне, «Футбол» Л. Берліна, «Фініш» Р. Кудла, графічныя работы Г. Куцаўкіна, серыя «Спартакіўнае дзіцтва» М. Ахмедова і іншыя.

ЗАПРАШЭННЕ У МІНСК

Гасцям беларускай сталіцы, у першую чаргу тым, хто прыедзе на Алімпіяду-80, адрасуецца даведнік «Мінск», выпушчаны выдавецтвам «Прыгэс» на англійскай мове. Аўтар яго журналіст А. Андруховіч расказвае пра ўчарашні і сённяшні дзень беларускай сталіцы.

«ЗОРЫ НАД ПІНАЙ»

У Пінску прайшло традыцыйнае гарадское свята мастацтва «Зоры над Пінай». На яго былі запрошаны лаўрэат Дзяржаўных прэмій СССР і БССР празаік Васіль Быкаў і паэт Анатоль Вяцінскі. Яны прынялі ўдзел у вялікім літаратурным вечары, які адбыўся ў гарадскім Доме культуры, сустрэліся таксама з рабочымі трыкатажнай фабрыкі, з выкладчыкамі і навушчыцамі педагагічнага вучылішча.

ВЫДАДЗЕНЫ У БАЛГАРЫІ

Чарговы калектыўны зборнік апавяданняў савецкіх пісьменнікаў выпусціла балгарскае выдавецтва «Народна культура». У кнігу «Покліч» увайшлі творы звыш дваццаці празаікаў. Сярод іх — беларускі пісьменнік Янка Сіпакіў.

22 гады назад адбылося першае знаёмства мінчан з маскоўскім драматычным тэатрам імя К. Станіслаўскага. Сёлета жыхары сталіцы Беларусі сустракаюцца з гэтым калектывам у чацвёрты раз. Акрамя лепшых спектакляў мінулых гадоў, такіх як «Антыгона» Ш. Ануа, «Развітанне ў чэрвені» А. Вампілава, масквічы пазнаёмілі беларускіх гледачоў са сваімі новымі работамі. Гэта «Дарослая дачка маладога чалавека» маскоўскага драматурга В. Слаўкіна, «Брысь, кашчавая, брысь!» літоўскага драматурга С. Шальцяніса, спектакль «Мелодыя для паўліна» па п'есе драматурга з Чэхаславакіі А. Заградніка і апошняя прэм'ера «Сірано дэ Бержэрак» па Э. Растану.

НА ЗДЫМКУ: сцэна са спектакля «Сірано дэ Бержэрак». Сірано — С. ШАКУРАЎ, Раксана — А. БАЛТЭР. Фота А. ДЗІМІТРЬЕВА.

ІДЗЕ ПІЯНЕРСКАЕ ЛЕТА

Вось, нарэшце, і прыйшло цёплае сонечнае лета! Шмат радасці прынясла яно хлопчыкам і дзяўчынкам, бо для іх лета — пара вясёлых школьных канікулаў.

Добра адпачываюць дзеці трактаразаводцаў у піянерскім лагэры «Беларусь». Ён размешчаны ў маляўнічай мясцовасці — сярод сасновага лесу, дзе многа ягад і грыбоў, дзе ёсць возера, кветкі і чыстае паветра.

За лета тут адпачнуць тры тысячы дзяцей. Кожны дзень будзе адметны: з цікавымі паходамі, карнаваламі, конкурсамі, гульнямі, фестывалямі. Кожны можа выбраць сабе справу па душы — маляваць або займацца аплікацыяй, авалодваць сакрэтамі слясарнага майстэрства...

Вядома ж, дамоў дзеці вернуцца ў добрым настроі, загарэлыя, трохі пасталелыя. Тут яны набудуць новых сяброў.

НА ЗДЫМКАХ: адкрыццё першай змены ў лагэры, урачысты пад'ём флага; ранішняя зарадка; збор савета дружны; спаборніцтвы па спартыўнаму арыенціраванню; мяч у гульні.

Фота С. КРЫЦКАГА.

СТАРТЫ ВЯЛІКІХ НАДЗЕЙ

Яшчэ перад адкрыццём асабістага першынства Саветскага Саюза па веславанню на байдарках і каноэ, якое праходзіла на алімпійскім канале ў Крылацкім, трэнеры і спецыялісты сярод будучых чэмпіёнаў называлі прозвішча Парфяновіча. Падставы для такіх прагнозаў былі вялікія. У апошнія гады Уладзімір Амаль не ведае паражэнняў. Студэнт Беларускага інстытута фізкультуры — чэмпіён свету і VII летняй Спартакіяды народаў СССР.

І тут, у Крылацкім, Парфя-

новіч пацвердзіў свой высокі клас. Спачатку ён атрымаў перамогу на байдарцы-адзіночцы на 500 метраў, а затым у пары з Сяргеем Чухраем з Новай Кахоўкі быў мацнейшым на гэтай жа дыстанцыі і на дыстанцыі тысяча метраў.

Тры залатыя медалі «ў кішэні» — важкая заяўка на ўдзел у Алімпіядзе-80. Але пакуль што трэнеры не спяшаюцца называць склад зборнай каманды краіны па веславанню на байдарках і каноэ. Усё пакажудзь апошнія старты весляроў на міжна-

СПОРТ

родных спаборніцтвах у Англіі і Даніі, якія днямі пачнуцца. Акрамя Парфяновіча, сярод кандыдатаў у алімпійскую зборную краіны з Беларусі — Г. Махнёў, В. Тайнікаў, В. Раманоўскі, М. Астапковіч, М. Сцепаненка, З. Сарока... Гэты спіс можна прадоўжыць. Нямала моцных весляроў у Беларусі і сярод жанчын.

ВУЧАНІЦА ПЕРАМАГАЕ... НАСТАЎНІКА

Першая нечаканасць: чэмпіён Саветскага Саюза па выездцы мінчанін Віктар Угрумаў аддае свайго каня, вядомага Саіда, які ўдзельнічаў у Манрэальскай алімпіядзе, вучаніцы Ірыне Карачовай. Аматыры спорту і спецыялісты былі ў разгубленасці. Што гэта, няўжо адзін з мацнейшых коннікаў краіны вырашыў развітацца з вялікім спортам? Ці пастарэлы Саід, які «вынес» Угрумава на мінулае, XXI Алімпіядзе на шостае месца, ужо не можа канкураваць з больш маладымі коньмі, здаў у майстэрстве — стаў менш палухмяным?

Ні першае, ні другое, ні

трэцяе. Віктар не збіраўся кідаць заняткі спортам, а Саід па-ранейшаму добра выконваў каманды свайго гаспадара. Проста ён за доўгі час трэніровак пасябраваў і з вучаніцай Угрумавай Карачовай. У гэтым змаглі пераканацца ўсе тыя, хто сачыў за нядаўна прайшоўшым чэмпіянатам краіны па вышэйшай школе верхавой язды. Ірына Карачова стала чэмпіёнкай Саветскага Саюза, а Віктар Угрумаў заняў трэцяе месца — не падвёў яго і новы конь Шквала.

Пасля гэтага спаборніцтва спецыялісты спорту і журналісты задалі Угрумаву пытанне: «На сённяшні дзень

Саід, вядома, мацнейшы за Шквала. Не шкадуецца, што, памянўшы каня, магчыма, аддалі чэмпіёнскі тытул?» У адказ пачулі: «Я дамогся мэты: два коннікі з Беларусі — у алімпійскай камандзе. Як бачыце, усё апраўдана».

Толькі на спартыўных пляцоўках ідзе бескампрамісная барацьба. А ў звычайным жыцці нашы спартсмены заўсёды прыйдуць на дапамогу адзін аднаму, хаця бы (як мы бачым на прыведзеным вышэй прыкладзе) гэта і дарага каштавала самому.

Сёння вучаніца перамагла свайго трэнера. Але наперадзе — Алімпіяда-80...

ПОСПЕХІ ФІЛАТЭЛІСТАЎ

У маі ў Новарасійска адбылася традыцыйная філатэлістычная выстаўка, у якой прынялі ўдзел калекцыянеры гарадоў-герояў, у тым ліку Мінска і Брэста.

Выстаўка «Новарасійск-80» прысвячалася 35-годдзю Перамогі, была сведчаннем глыбокай павагі і вечнай памяці аб ўсіх вядомых і невядомых героях Вялікай Айчыннай вайны.

Работы мінчан Л. Коласова і А. Разанава ўдасноены сярэбранага і бронзавага медалёў. Брэсцкія філатэлісты адзначаны дыпламамі. У дні работы выстаўкі на паштам-

це Новарасійска праводзілася гашэіне карэспандэнцыі памятным штэмпелем. Быў выпушчаны спецыяльны канверт.

У красавіку ў сталіцы Венгерскай Народнай Рэспублікі Будапешце адбылася міжнародная філатэлістычная выстаўка «ВНР — СССР». Беларусь была прадстаўлена на ёй дзюма калекцыямі. Мінчанін М. Кукурузін, работнік «Саюздруку», паказаў на лекцыю марак РСФСР, экспазіцыя інжынера Л. Коласова расказвала аб гісторыі пошты ў Беларусі. Абедзве калекцыі ўзнагароджаны залатымі медалямі выстаўкі.

Л. ЛЕАНІДАУ.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80, 33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. 953